

บันทึก

เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบการฌาปนกิจของสมาคมฌาปนกิจ
และโครงการสร้างหลักทรัพย์ของประชาชนของบริษัทจำกัด
(กรณี บริษัทธรรมไพศาล จำกัด)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร.๐๔๐๓/๙๙๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๑๑ ความว่ากระทรวงเศรษฐกิจได้ขอให้ คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการประกอบการฌาปนกิจสงเคราะห์ของ สมาคมฌาปนกิจ และโครงการสร้างหลักทรัพย์ของประชาชนของบริษัทจำกัด ว่าเป็นการประกอบ ธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือไม่ หรือหากว่ากิจการดังกล่าว ไม่เป็นธุรกิจประกันชีวิต แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกิจการประกันชีวิต จะถือว่าผู้ประกอบการ นั้นฝ่าฝืนพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่ง สาธารณชน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอัน กระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๙๙ ได้หรือไม่

ในการพิจารณาเรื่องนี้ เนื่องจากไม่ปรากฏว่ากระทรวงเศรษฐกิจประสงค์จะให้ คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นตามข้อเท็จจริงในเรื่องใด อันจะได้หยิบยกขึ้นมาเป็น ประเด็นการวินิจฉัย เพราะข้อเท็จจริงตามเรื่องของการกระทรวงเศรษฐกิจนั้นมีอยู่หลายเรื่องด้วยกัน คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงสอบถามผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจผู้แทนได้สรุปความประสงค์ของ กระทรวงเศรษฐกิจที่จะขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการ ประกอบการฌาปนกิจสงเคราะห์ของสมาคมสงเคราะห์การศึกษาและวิชาชีพในความอุปการะของ บริษัทธรรมไพศาล จำกัด รายเดียว ว่าเป็นการประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัติ ประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือไม่ หากไม่เป็นประกันชีวิต จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับกิจการประกัน ชีวิตอันจะถือว่าผู้ประกอบการนั้นฝ่าฝืนพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึง ความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๙๙ ได้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นบรรทัดฐานต่อไป

ข้อเท็จจริงในเรื่องการประกอบการฌาปนกิจสงเคราะห์ของสมาคมสงเคราะห์ การศึกษาและวิชาชีพในความอุปการะของบริษัทธรรมไพศาล จำกัด นั้น ได้ความว่าตามระเบียบ การของสมาคม สมาคมได้กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกแผนกฌาปนกิจสงเคราะห์การเข้าเป็น สมาชิก โดยกำหนดไว้ว่าต้องชำระค่าสมัคร ค่าบำรุง และค่าบริการ พร้อมทั้งเงินฝากช่วยฌาปนกิจ โดยแบ่งกลุ่มของสมาชิกจัดให้มีจำนวนกลุ่มละ ๕,๐๐๐ คน และสมาคมยังได้กำหนดวิธีการส่งเงิน ชำระ ตลอดจนเงินสงเคราะห์ฌาปนกิจไว้ เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมสมาคมจะจ่ายเงินให้จำนวนหนึ่ง

ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ทั้งนี้ปรากฏตามระเบียบการสวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ของสมาคม
สงเคราะห์การศึกษาและวิชาชีพในความอุปการะของบริษัทธรรมไพศาล จำกัด นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๗) ได้พิจารณาแล้ว
เห็นว่า การประกอบการฌาปนกิจสงเคราะห์ของสมาคมสงเคราะห์การศึกษาและวิชาชีพในความ
อุปการะของบริษัทธรรมไพศาล จำกัด มีลักษณะเป็นการประกันชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๘๖๑^๑ และมาตรา ๘๘๙^๒ เพราะสมาคมให้สัญญาว่าในกรณีที่ผู้ที่ยังไม่ถึง
๖๐ ปีในวันเข้าเป็นสมาชิกได้ส่งเงินชำระต่อเนื่องกันจนอายุสมาชิกภาพครบ ๖ เดือน (๑๘๐ วัน)
บริบูรณ์แล้ว จะได้รับสิทธิรับเงินสงเคราะห์ฌาปนกิจเมื่อถึงแก่กรรมโดยจะได้รับเงินสงเคราะห์
ฌาปนกิจทันทีเป็นจำนวน ๕,๐๐๐ บาท และในกรณีที่ผู้ที่ยังไม่ถึง ๖๑ ปี ขึ้นไปแต่ไม่เกิน ๘๐ ปี
ในวันเข้าเป็นสมาชิก ได้ส่งเงินชำระต่อเนื่องกันจนอายุสมาชิกภาพครบ ๑ ปี (๓๖๕ วัน) บริบูรณ์
แล้ว จะได้รับสิทธิรับเงินสงเคราะห์ฌาปนกิจเมื่อถึงแก่กรรมโดยจะได้รับเงินสงเคราะห์ฌาปนกิจ
ทันทีเป็นจำนวน ๕,๐๐๐ บาท หากสมาชิกใดมีอายุการเป็นสมาชิกครบ ๒ ปีขึ้นไปและถึงแก่กรรม
ลง จะได้รับเงินสงเคราะห์ฌาปนกิจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่า สมาคม
สัญญาจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้เมื่อสมาชิกถึงแก่ความตายในอนาคตและสมาชิกก็ต้องส่งเงินให้
สมาคมเป็นค่าสมัคร ค่าบำรุง ค่าบริการ คนละ ๑,๐๐๐ บาท และเป็นเงินฝากช่วยฌาปนกิจคนละ
๒๔๐ บาท เงินนี้จะเรียกชื่อว่าเงินฝากหรือเงินอะไรก็ตาม แต่เป็นเงินที่สมาชิกต้องส่งให้สมาคม
ตามข้อสัญญา เมื่อส่งให้สมาคมแล้วสมาชิกผู้นั้นจึงจะได้สิทธิต่าง ๆ ตามข้อสัญญาจากสมาคม
ดังกล่าวมาแล้วนั้น เงินจำนวนนี้จะฟังเป็นอื่นไปไม่ได้นอกจากมีลักษณะเป็นเบี้ยประกันภัยนั่นเอง
จึงเห็นได้ว่าการประกอบการฌาปนกิจสงเคราะห์ของสมาคมสงเคราะห์การศึกษาและวิชาชีพใน
ความอุปการะของบริษัทธรรมไพศาล จำกัด มีลักษณะเป็นการประกันชีวิตตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๖๑ และมาตรา ๘๘๙ อันถือได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจประกันชีวิต
ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๑๑

^๑ มาตรา ๘๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหม
ทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ใน
สัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัย

^๒ มาตรา ๘๘๙ ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพ หรือ
มรณะของบุคคลคนหนึ่ง